

Kapitel 10. Riksintressen

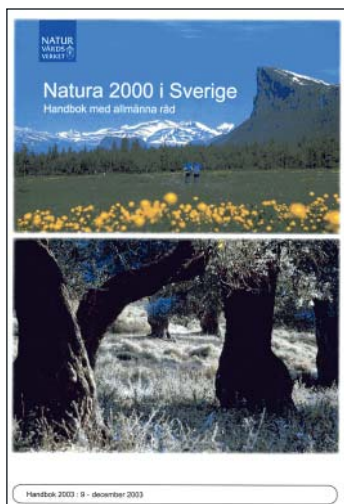
Miljöbalkens 3 och 4 kap reglerar vad som omfattas av riksintressen, det vill säga. Särskilda områden eller anläggningar som har så stort värde eller stor betydelse i ett nationellt perspektiv att det inte får förstöras eller skadas. Ett riksintresse innebär inte att man inte får göra åtgärder i eller i närhet av området. Åtgärder som påtagligt kan skada ett riksintresse får däremot inte komma till stånd. Om ett riksintresse står i konflikt med ett annat allmänt intresse ska riksintresset ges företräde. Kommunen skall i sin planering visa på vilket sätt riksintressena kan tillgodoses

Avgränsning av ett riksintresseområde för kulturmiljövård är oftast gjorda mer schablonmässigt. Genom att vara utpekad som riksintresse innebär inte automatiskt ett långsiktigt skydd för kulturmiljön utan detta behöver säkerställas. Kommunen skall verka för att ett skydd tillkommer eller upprätthålls. Staten skall bevaka riksintresset.

På kartan redovisas kommunens avgränsning av riksintressen. Här sammanställs och redogörs för behandlingen av de riksintressen som redovisas i översiktsplanen.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden som är av särskilt intresse från naturvårdssynpunkt för medlemsländerna inom Europeiska Unionen. Syftet är att värna om vissa naturtyper och arter och deras livsmiljöer som EU kommit överens om är av gemensamt intresse. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s habitat- och fågeldirektiv. Sedan 1 juli, 2001 är samtliga Natura 2000-områden klassade som riksintresse. Numera krävs det tillstånd om någon vill bedriva verksamhet eller vidta åtgärder om på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (proposition 2000/01:111).

Tillståndsprövning enligt Miljöbalken, 7 kap

28 a § Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27 § första stycket 1 eller 2.

Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området. Lag (2001:437).

28 b § Tillstånd enligt 28 a § får lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte

- 1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,*
 - 2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.*
- Lag (2001:437).*

Sammanfattning av Riksintresse

Naturvård och friluftsliv

- Änggårdsbergen N023, FO15. Riksintresse för naturvården och friluftslivet
- Sandsjöbacka FO11, NO24. Riksintresse för naturvården och friluftslivet samt natura 2000-område
- Hålsjön. Riksintresse för naturvården och friluftslivet
- Delsjöområdet F07. Riksintresse för friluftslivet

Kulturvård

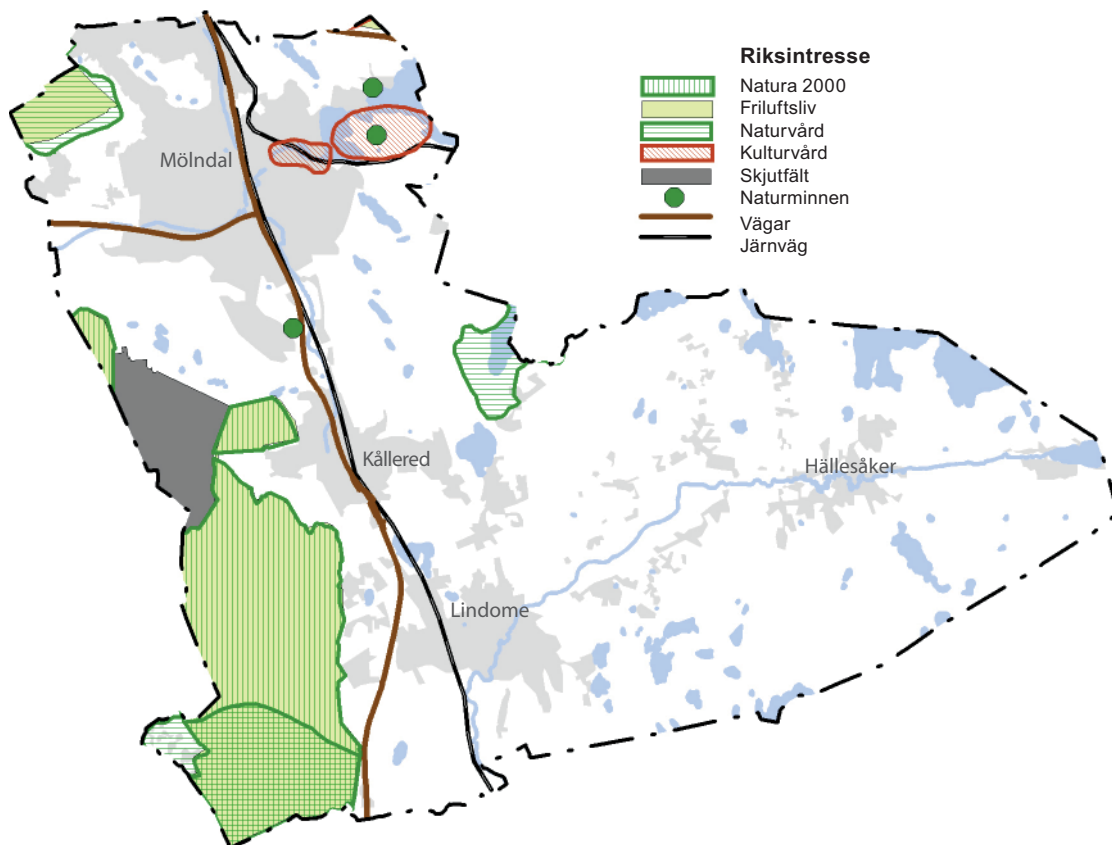
- Gunnebo KO28 med omgivningar. Riksintresse för kulturvården
- Kvarnbyn KO29 med kvarnbyggnad samt Grevedämnet/Bettyholm. Riksintresse för kulturvården

Infrastruktur

- Västkustbanan
- Kust till kustbanan
- E6/E20
- E6.20 Söderleden
- Rv 40
- Landvetter flygplats
- Telekablar

Totalförsvaret

- Sisjöns skjutfält

Natur- och kulturvård samt rörligt friluftsliv

Miljöbalken kap 3

6 § Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.

Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Änggårdsbergen

Riksintresse för naturvård (NO 23) och friluftsliv (FO 15). Naturreservat inrättat enligt 7 § NVL numera MB kap 7 § 4

Skydd - Naturreservat

Änggårdsbergen är skyddat som naturreservat sedan 1975-09-22. Reservatet sträcker sig från Botaniska trädgården i norr söderut mot Eklanda och ligger delvis inom Göteborgs kommun. Området är kuperat med högplatåer och djupa dalgångar vilka upptas av sjöar, kärr och bäckar. Enligt Göteborgs ornitologiska förening är området mycket värdefullt för fågellivet.

Åtgärd

Reservatsföreskrifter och skötselplan finns. Området sköts av parkavdelningen på gatukontoret i Mölndals Stad. En utvidgning av reservatet på kommunal mark i söder för att få med värdefulla områden med bland annat ädellövskog och alsumpskog pågår i länsstyrelsens regi. Inom området får inga åtgärder vidtas som kan medföra skada på riksintresset.

Sandsjöbacka

Riksintresse för naturvård (NO 24) och friluftsliv (FO11)

Natura 2000-område enligt fågeldirektivet

Naturreservat inrättat enligt 7 § NVL numera MB kap 7 § 4

Skydd - Naturreservat och Natura 200

Södra delen av Sandsjöbackaområdet är av riksintresse för naturvård. Hela reservatet är av riksintresse för friluftsliv samt Natura 2000 område enligt fågeldirektivet. Sandsjöbacka är ett vidsträckt område som sträcker sig från Sisjön i norr och en bit in i Halland, totalt ingår ca 5000 ha mark av mycket varierande slag. Området består av en höjdplatå som förr till största delen utgjorts av hävdade ljunghedsmarker, men som nu till största delen är skogbeväxt med tall och hedekskog. Ljungheden på drumlingen hävdas dock fortfarande på traditionellt sätt med bränning och bete. Högplatån är här och var genombruten av dalgångar där jordbruksmark, betade hagmarker och lummiga lövskogar finns. En del stora och värdefulla myrområden finns och dessutom ca 25 sjöar, de flesta näringsfattiga med undantag av Sandsjön och Mellsjön. Området är skyddat som naturreservat sedan 1968-06-28.

Åtgärd

Reservatsföreskrifter och skötselplan finns. Området sköts av Västkuststiftelsen. Inom området får inga åtgärder vidtas som kan medföra skada på riksintresset.

Delsjön

Riksintresse friluftsliv F07

Skydd - Naturreservat

Delsjöområdet är ett stort ströv- och fritidsområde som endast delvis ligger i Mölndals kommun. Huvuddelen av området ligger i Göteborg. Delsjöområdet är skyddat som naturreservat sedan 1984-05-29.

Åtgärd

För området finns föreskrifter och skötselplaner. Naturvårdsförvaltare: Park- och naturförvaltningen, Göteborgs stad. Inom området får inga åtgärder vidtas som kan medföra skada på riksintresset.

Västerberget är en del av Änggårdsbergen. Här finns bronsåldersrösen på bergskrönen.

Hålsjön

Riksintresse för naturvård och friluftsliv (2000-02-07)

Skydd - förslag till naturreservat

Rambo mosse, Hålsjön och markerna däremellan är kanske det mest värdefulla området i hela Mölndals kommun. Den grunda slättsjön Hålsjön har få motsvarigheter i regionen och ett stort antal fågelarter häckar eller rastar i sjön. Vegetationen runt sjön utgörs till stor del av sumpskog. Öppna betesmarker finns fortfarande kvar på några håll bland annat nedanför Sjödala, i södra ändan av sjön och vid Hårskeröd på Härrydasidan. På några håll finns områden med ädellövskog. Den gamla skogen runt sjön har en värdefull flora av mossar, lavar och kärlväxter.

Åtgärd

I länsstyrelsens regi pågår ett bildande av naturreservat. Föreskrifter och skötselplan kommer att upprättas.

Gunnebo

Riksintresse för kulturvård (KO28)

Kulturreseptat inrättat enligt MB 7 kap 9 §

Skydd -Kulturreseptat

Länsstyrelsen beslutade med stöd av 7 kap. 9 § (SFS 1998:808) att förklara Gunnebo med tillhörande ägor som kulturreseptat, beslut 2003-06-10. Byggnaden med tillhörande parkanläggning och trädgård är skyddade enligt 1 § i byggnadsminneslagen sedan 1963-12-18. Länsstyrelsen är förvaltare av kulturreseptatet men överlåter med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. förvaltningen till Mölndals kommun när det gäller det praktiska genomförandet. Länsstyrelsen behåller ett administrativt ansvar för t ex uppföljning och utvärdering. Inom området får inga åtgärder vidtas som kan medföra skada på riksintresset.

Historik och miljö

Gunnebo uppfördes under 1780- och 90-talen som sommarställe åt familjen Hall. Arkitekt var Carl Wilhelm Carlberg, dåvarande stadsarkitekt i Göteborg. Slotts-anläggningen består av tre huvuddelar: huvudbyggnad, trädgård och park, alla utformade enligt rådande stilideal. Karakteristiskt är därför ett helhetstänkande som är synligt i anläggningens grundstruktur, byggnader, trädgård, inredningsdetaljer och möbler. Gunnebo präglas av 1700-talets stränga symmetriska uppbyggnad och användandet av ett avskalat formspråk. Anläggningen tillkom i en brytningstid mellan det franska strikta stilparksidealet och det engelska naturnära idealet. Gunnebo speglar denna brytningstid genom den franska trädgården närmast slottet och den omgivande engelska parken med tuktad natur som skall ge intryck av att vara vild. Det finns ett stort sammanhängande lövskogsområde med främst ekskog men även områden med bok och askskog förekommer (delvis skyddad enligt § 19 NVL). En del mycket grova ekar finns och en är t.o.m. naturminnesmärkt. De grova träden är betydelsefulla för hotade moss- och lavararter. Vidare är fågellivet rikt. Den välvårdade parken vid Gunnebo slott har ett stort kulturvärde och hela området är mycket värdefullt för friluftslivet. Delar av området ingår i kommunens naturvårdsplan, (område 183, 185, 186).

Mölndalsåns industriområde och Kvarnbyn, KO29

Riksintresse för kulturvården

Kvarnbyggnad, byggnadsminne

Detaljplan (bevarandeplan) finns.

Skydd av riksintresse

Riksintresset omfattar ett större område där Mölndalsfallen och Grevedämnet och Bettyholm ingår samt delar av övrig industrimiljö. Industri- och bostadsområdet skall skyddas mot åtgärder som kan skada kulturmiljön. En handlingsplan för utveckling och bevarande av kulturmiljön har upprättats

Mölndals Kvarnby

Mölndals Kvarnby har haft en avgörande betydelse, inte bara för den egna socknens, utan även för Göteborgsregionens utveckling. Som namnet antyder låg här tidigare en Kvarnby, omnämnd redan på 1300-talet, och det är denna verksamhet som

Gunnebo blev 2003 kulturreseptat

Mölnåls kvarnby är av riksintresse för kulturvården. Forsen är ett vackert inslag i bebyggelsen och den gamla kulturmiljön är till stor del bevarad.

givit namn åt platsen. (Ur KMV). Vid Götaforsliden ligger områdets enda bevarade kvarn. Kvarnfastigheten uppfördes 1858 och är den enda verksamhetsbyggnad, som vittnar om områdets äldre huvudfunktion. Byggnaden ägs av Mölnåls kommun och är sedan 1983 byggnadsminne.

Kvarnhjulet 1 är byggnadsminne enligt Kulturminneslagen och omfattas av särskilda skyddsföreskrifter.

Området söder om forsen omfattas av en detaljplan, med särskilda bestämmelser som reglerar hanteringen av kulturvärden i bebyggelsen.

Grevedämnet/Bettyholm

Grevedämnet ligger i den övre delen av Mölnålsfallen, i nära anslutning till Stensjön utlopp. Området ingår i kommunens naturvårdsplan, (område 180).

Åtgärd

För delar av området har upprättats detaljplaner där kulturmiljön skyddas genom olika planbestämmelser. Vid kommande detaljplanläggningar skall rekommendationer i kulturmiljövårdsprogram och handlingsplaner inarbetas för att skyddakulturmiljön och riksintresset.

Energi distribution

Miljöbalken kap 3

8 § Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Områden som är av riksintresse för anläggningar som avses i första stycket skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Det finns inga anläggningar för energidistribution inom Mölnåls stad som är utpekade som riksintressen. Den befintliga 400 kV-ledningen mellan Strömme - Lindome, den befintliga 250 kV-ledningen mellan Sverige - Jylland samt naturgasledningen från Lindome till Råvekärr är dock av nationellt intresse.

Infrastrukturer

Miljöbalken kap 3

8 § Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Områden som är av riksintresse för anläggningar som avses i första stycket skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Västkustbanan

Västkustbanan mot Malmö/Köpenhamn är av riksintresse. Den har dubbelspår idag och trafikeras av pendeltåg, interregiotåg, snabbtåg och godståg.

Skydd, åtgärd

Befintlig järnväg ligger inom tätorterna i detaljplan som järnvägsområde. Utöver det generella ställningstagandet finns inget särskilt skydd. Vid utbyggnad av fler spår krävs nya planer och ställningstaganden.

Kust- till kustbanan

Kust- till kustbanan är av riksintresse. Kust- till kustbanan mot Kalmar/Karlskrona är enkelspårig och hade tidigare station i Mölnåls övre.

Skydd, åtgärd

Befintlig järnväg ligger inom större delen av Mölnåls i detaljplan som järnvägsområde. Utöver det generella ställningstagandet finns inget särskilt skydd. Vid utbyggnad av fler spår krävs nya planer och ställningstaganden. Utredningar pågår om ny dragning av kust-tillkustbanan in till Mölnåls

E6/E20

E6/E20 mot Malmö är av riksintresse.

Skydd, åtgärd

Motorvägen ligger inom tätorterna i detaljplan som vägområde. Utöver det generella ställningstagandet finns inget särskilt skydd. Vid utbyggnad av fler körfält krävs oftast nya planer och ställningstaganden. Gällande detaljplan i Mölndals tätort ger möjlighet till breddning av vägområdet. Utredningar pågår om framtida behov för utbyggnad av infrastruktur.

E6.20 Söderleden

Söderleden är av riksintresse.

Skydd, åtgärd

Söderleden ligger inom detaljplan som vägområde med möjlighet till fler körfält. Utöver det generella ställningstagandet finns inget särskilt skydd. Vid utbyggnad av fler körfält krävs oftast nya planer och ställningstaganden.

E6/E20 och Västkustbanan går rakt igenom Mölndals kommun i nord-sydlig riktning

Rv 40

Riksväg 40 som går mellan Göteborg och Borås är av riksintresse. Vägen berör Mölndals kommun enbart till viss del i norr.

Skydd, åtgärd

Utöver det generella ställningstagandet finns inget särskilt skydd.

Landvetter flygplats

Landvetters flygplats som ligger i Härryda kommun är av riksintresse. Mölndals kommun berörs av flygets bullerzoner. Se kapitel 8, Allmänna intressen

Skydd, åtgärd

För verksamheten gäller koncession enligt beslut 1990-02-05. Inom flygplatsens påverkanszoner gäller restriktioner för bebyggelse för att säkerställa riksintresset.

Telekablar

Inom Mölndals kommun finns telekablar som är av riksintresse. Dessa anläggningar består dels av telestationer och dels av kabelstråk. Läget för dessa har inte angivits på kartan.

Totalförsvaret**Miljöbalken kap 3**

9 § Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Sisjöns skjutfält

Gräns för försvarets intressen har inlagts enligt Försvarsmaktens deltagande i fysisk planering 1998, Planeringsunderlag 47. En miljöprövning enligt miljöbalken påbörjades 2004. Skjutfältet är beläget 10 km S Göteborg. Fältet är 576 ha stort och medger övningar i anfall i begränsad omfattning, försvar och granatgevärsskjutningar. Fältet är även utnyttjat av civilförsvaret. Av försvarsbeslut som togs december 2004 framgår att verksamheten vid amfibieregementet i Göteborg skall minskas och kompletteras med annan militär verksamhet och utbildning. Försvarsmakten har i yttrande över översiktsplanen framfört att med anledning av att verksamhetens art och omfattning vid skjutfältet är under utredning anser de att Mölndals stads redovisning av förhållandena kring skjutfältet bör ändras så att Försvarsmaktens riksintressen tillgodoses.

Området är stort och opåverkat med på sina håll tämligen gammal och grov tallskog som är helt opåverkad av skogsbruk och därför rik på torrakor och lågor. En del sumpskogsområden, myrar och sjöar finns också inom området. I området finns riklig förekomst av rovfåglar bland annat hornuggla och ormvråk. Skjutfältet gränsar till Sandsjöbackas naturreservat.